

КЪРВАВОЧЕРВЕН СНЯГ

Мемоарите на един германски войник
от Източния фронт

ГЮНТЕР
КОШОРЕК

Прозорец
2021

Съдържание

Въведение	7
1. На път към фронта.....	13
2. Боевете при Сталинград.....	26
3. Спасени на косъм.....	42
4. Кратка почивка в последния момент	58
5. Кървавочервеният сняг не пада от небето.....	78
6. Временно затишие	114
7. На лов за италиански партизани	124
8. Завръщане в руския ад	133
9. Тревога на Никополския рубеж	145
10. Вместо сълзи – страх и омраза	174
11. През бездънната кал	193
12. Смъртоносно интермецо	215
13. От Рицарски кръст до дървен кръст.....	230
14. Осъдени на смърт.....	239
15. Лешояди над Немерсдорф.....	257
16. От Полша в света на илюзиите.....	263
17. Смъртта е за предпочитане пред Сибир	272
<i>Снимки</i>	287

ВЪВЕДЕНИЕ

Не е лесно да опишеш хронологично и точно преживяванията си от Втората световна война – или ги свеждаш до отделни събития, или просто запълваш дупките в паметта си с картини, които са плод на фантазията ти. Много от публикуваните книги се основават на смесица от двата подхода. В тях войната или се възхвалява чрез примери за безспорен героизъм, или се интерпретира чрез злонамерени некролози, чиято цел е да накарат читателя да повярва, че войниците са кръвожадни убийци. Аз не възнамерявам нито да възхвалявам войниците, нито да ги съдя. Ще опиша войната така, както съм я преживял като редови войник на фронтовата линия в Русия от есента на 1942 г. до горчивия ѝ край, с известни прекъсвания, обхващащи периодите, когато съм се възстановявал от раните си.

Тази книга представлява автентичен разказ, съдържащ описания на собствените ми незабравими преживявания, впечатления и възприятия – на възприятията ми на обикновен фронтовак, наричан на тогавашния жаргон Дървар. За разлика от книгите, които са основани на автентични документи, в тази книга не се обсъжда отговорността (или липсата на отговорност) на командния състав на армията ни, нито на лидерите на фронтовата линия, които бяха обучени да служат за пример на войниците си (и в повечето случаи се сражаваха заедно с тях).

Предназначението ѝ е да бъде отдадена почит на безбройните анонимни войници, прекарали по-голямата част от войната в мръсните окопи, от които излизаха само когато им се налагаше да се впуснат в атака срещу врага под палещите лъчи на слънцето през лятото, газейки до колене в калта през дъждовните сезони и пристъпвайки сред вилицата по замръзналата или покритата с дълбоки преспи през зимата земя. Те можеха да си отдъхнат за малко от битките единствено когато им беше възлагано да охраняват влако-

вете, доставящи боеприпаси, хранителни продукти и медикаменти от Тила. През останалото време техният дом бяха окопите на предната линия, където ден след ден се бореха за оцеляването си и убиваха враговете си, за да не бъдат убити; където всеки се сражаваше така, сякаш представляваше цял отряд, но в крайна сметка, разчиташе единствено на себе си; където земята около тях често се превръщаше в огнен ад; където усещаха леденостуденото докосване на смъртта, докато свистящите снаряди и куршуми се насочваха към телата им; където разкъсаните трупове на враговете им лежах, струпани на купчини пред тях, и където пронизителните писъци на ранените се смесваха с едва доловимите стонове на умиращите и стигаха до тях в окопите, и ги преследваха, изпълвайки сънищата им с кошмари. Едва ли са много хората, които след половин век все още са живи, за да разкажат как са оцелели в гибелната война на руския фронт или как са преживели каторжното пленничество след настъпването на края ѝ. Но със сигурност още по-малко са тези, които по някакво чудо са се отървали от този ад и които благодарение на бележките, които са си водили, са в състояние да го опишат.

Тъй като бях преминал през обучение за картечар, през по-голямата част от службата си на фронтовата линия бях командир на отделение, съставено от картечари. Няма как да отрека факта, че използвайки монтираното на лафет и снабдено с оптичен мерник скорострелно оръжие, съм убил много вражески войници на Източния фронт.

През този период си водех бележки с намерението да опиша събитията, които бях преживял, след като войната приключи. В началото също така си водех и дневник, нарушавайки едно от правилата, които войниците бяха длъжни да спазват. Написах първите коментари в него, докато пътувах към Сталинград с отряда, който се състоеше от новобранци и щеше да бъде използван като подкрепление. Преди да стигнем до мястото, където трябваше да бъдем разположени, вървахме дни наред с тежки товари на гърбовете си в непоносимата жегата на безкрайната степ на Калмикия.

По време на масираната руска танкова атака на 13 декември 1942 г. на ръба на Сталинградския котел нашият продоволствен влак заедно с личните ни вещи попадна във вражески ръце. За съжаление, дневникът ми беше сред плячката. Не се тревожех прекалено много, тъй като бях записвал само впечатленията си, които щяха да бъдат почти неразбираеми за руснаците. Името ми не се срещаше на страниците на дневника, нито името на отряда ми, макар че от материалите, които плениха, руснаците можеха лесно да разберат за кой отряд ставаше въпрос.

Впоследствие, докато се възстановявах от първата си рана, отново записах преживяванията си от този съдбоносен период – от дните и седмиците, когато ние, обърканите германски войници, се опитвахме да излезем от обкръжението при Сталинград и най-накрая прекосихме замръзналата река Дон, тичайки под непрестанния обстрел на приближаващите се към нас десетки руски танкове. Този инцидент сложи край на страховитото ни преживяване, когато, почти оглушали от трясъка на експлодиращите снаряди и от непрестанното тракане на веригите на танковете и заслепени от проблясъците зад нас, си пробивахме път покрай купчини от мъртви и ранени германски войници към спасителния отсрещен бряг на Дон, който предишния ден изглеждаше толкова мирен под наметалото на току-що навалелия сняг.

След като изгубих дневника си, започнах да си водя бележки върху листове хартия, които успях да намеря. Сгъвах листовите и ги пъхах в прорез в подплатата на шинела си. През краткия си престой във военната болница два пъти успях да дам на майка си бележките от наблюденията си, заръчвайки ѝ да ги пази. Бях убеден, че никой освен мен няма да може да разчете драскулките ми, някои от които представляваха стенографски знаци.

Скривалището ми продължаваше да изпълнява предназначението си и по време на следващата си отпуска прибрах в него последните си бележки, но този път то беше в прорез на подплатата на новото ми зимно палто, което за последен път бях облякъл в края на 1940 г., преди да постъпя в

автомобилната школа към Националсоциалистическия моторизиран корпус в Ицехое, където прекарах една година. (Това представляваше предварително военно обучение за придобиване на право за управление на военни машини.) Постепенно започнах да подреждам бележките хронологично и да ги организирам, подчинявайки ги на някаква определена идея. Изпитвах пламенно желание да напиша книга, но дълго време не успях да изпълня намерението си по ред причини. Годишите минаваха, макар че този пламък често отново се разгаряше в мен.

После изгубих бележките си. Предполагах, че са изчезнали, докато съм се местил от едно жилище в друго. Минаха много години, докато открия, че съм ги оставил в апартамента, в който живеех преди травмирацията си развод. След развода съпругата ми веднага направи това, за което отдавна мечтаеше – омъжи се за един американски войник, който отведе в Америка дъщеря ни и детето, което им се роди.

Десетилетията отминаваха, а аз все още таях в душата си болезнените спомени от военните години. На фона на промените в обществените нагласи, които се свеждаха до преминаване от това, което навремето се смяташе за допустимо поведение, към отявлената Нова вълна, отличаваща се с липса на уважение, с агресия, омраза и насилие, не беше възможно да забравя тези съдбоносни времена. И изведнъж съвсем неочаквано се сдобих с отдавна изгубените си бележки. Прочитането на няколко реда от тях беше достатъчно, за да възкръснат спомените ми от четиресетте години, превръщайки се отново в жестока реалност.

Всичко започна с един телефонен разговор със Съединените щати. Първоначално не намерих думи, когато един непознат женски глас със силен американски акцент ме попита за името ми, а после използва обръщението „тате“. Беше ми нужно време, за да осъзная, че това е дъщеря ми от първия ми брак, която не бях виждал след развода си в средата на петдесетте години. Усещането беше странно. Изведнъж се оказа, че дъщеря ми е омъжена и аз съм дядо на двама внуци.

След това тя ни гостува в Германия и ми направи прекрасен подарък – една папка, съдържаща бележките, които си бях водил по време на войната! Тези бележки бяха единственият ѝ спомен от баща ѝ и тя ги беше пазила с надеждата, че някой ден може би ще успее да го открие. Беше ме търсила в продължение на близо четиресет години. Постоянните ѝ опити да ме намери са се проваляли, заради това че често сменях адреса си. След тази среща продължихме да поддържаме връзка и няколко пъти гостувахме с втората ми съпруга в дома ѝ в Лас Вегас.

В наши дни, близо шейсет години след Втората световна война, изпълнените с омраза и жестокост картини от войната все още стигат до домовете ни по телевизионните канали. Макар че тези събития предизвикват тръпки на ужас и сълзи на състрадание, малцина са тези, които се замислят през какво са преминали оцелелите участници в нея. Хората са потресени от зверствата и вероятно обсъждат това, което са видели, но образите бързо се забравят. Трагедията е запечатана дълбоко в съзнанието единствено на тези, които са я преживели, и единствено времето е в състояние да излекува отчасти раните и болката в душите им.

Моите рани от Втората световна война отдавна са зараснали, но белезите по тялото ми останаха, както и травмите в душата ми. И до ден днешен, докато чета за някое бъдещо тревога събитие или го гледам по телевизията, страховитите картини от войната отново оживяват пред очите ми. Тези спомени ми помогнаха след няколко неуспешни опита да напиша настоящата книга, използвайки бележките си като основа на разказа си. Почти цял един живот лежи зад мен и най-накрая намерих време да опиша, изливайки душата си, това, от което така и не успях да се съвзема.

Целта ми не беше да представя на читателя имената на всички членове на отряда, нито чиновите им, а да се съсредоточа върху пресъздаването на личните си преживявания, впечатления и наблюдения, както и върху чувствата си по отношение на войната. Всеки участник в събитията, който прочете книгата, със сигурност ще разпознае отряда.

Написах тази книга, защото бях твърдо убеден, че съм длъжен да го направя. Беше дошло времето да изложа фактите, които са незабравими за всички оцелели във войната. Ние, които останахме живи, сме задължени на обречените да почиват във вечна тишина войници, чийто живот завърши на бойните полета. Тази книга представлява моят принос в отдаването на почит към тях и аз чувствам, че съм изпълнил дълга си.

Гюнтер Кошорек

На път към фронта

Днес е 18 октомври 1942 г. Седя на бала сено в един товарен вагон, който е част от военния ешелон. Правя първите си записки в новия си бележник, доколкото тропането и клатенето на влака ми позволяват. Преди три часа се качихме на влака – около 500 току-що преминали през обучение осемнайсетгодишни новобранци заедно с няколко гефрайтери, обергефрайтери и унтерофицери.

Най-накрая разполагаме с малко свободно време. Последните три дни бяха крайно напрегнати. По пътя към фронта преминахме набързо през обучение в центъра „Щаблак“ в Източна Прусия. Вчера командирът на тренировъчния батальон в Инстербург ни изнесе вдъхновяваща реч. За нас това беше велик момент – най-накрая бяхме завършили обучението си и от сега нататък щяхме да бъде смятани за пълноценни бойци.

Речта на командира ни накара да се почувстваме изключително горди. Той ни запозна със задачите на германската армия, с многобройните ѝ успехи и с мисията, която ни предстоеше да изпълним в Русия в името на фюрера и на обичната си родина, влагайки цялата си енергия и военните умения, които усвоихме напълно. Нагласата ни беше отлична, не на последно място поради факта, че всекидневните ни страдания най-сетне бяха приключили. Шестмесечното ни обучение често беше свързано със сериозно натоварване и повечето от нас щяха да го помнят дълго.

Но всичко това остана в миналото. Вече гледаме напред към една нова ера, към едно славно бъдеще. Веднага след речта на командира излязохме от лагера в Инстербург и се отправихме към гарата. Маршовите ни песни никога не бяха звучали толкова бодро и толкова уверено, колкото през тази слънчева есенна сутрин.

Тренировъчният център „Щаблак“ е добре познат на

старите войници като място, където се провеждаше сериозна военна подготовка. Сега то служи като транзитна зона за заминаващите на фронта войници. Никой не знае къде ще бъде изпратен, тъй като информацията е строго секретна. Натовариха ни на вагоните и ни раздадоха храна за три дни. Оттогава основният въпрос, който си задаваме, е коя ще бъде крайната точка на пътуването ни. Единственият човек, който може би знае отговора, е обергефрайтерът, върху чиито гърди са закачени Железен кръст II степен и значка „За раняване“. Той е в нашия вагон, но си мълчи и пуши спокойно лулата си. Обергефрайтерът и още няколко войници, които имат по една или две нашивки на ръкавите си, вероятно са пристигнали от ротата, в която са били зачислени, докато са се възстановявали от раните си. Те бяха разпределени в товарните вагони и бяха определени от транспортфюрера* за техни отговорници. Предполагаме, че се връщат в старото си подразделение, в чийто състав може би ще бъдем включени като резерви.

Някой спомена, че е чул, че преди отрядът е представлявал кавалерийска дивизия, която е била превърната в танкова дивизия и разполага с два пехотни полка. Свидетелство за това е жълтият кант върху пагоните ни. Жълтият цвят присъства в униформата на тази реформирана дивизия, която от известно време се намира в околностите на Сталинград. Не отдавам голямо значение на този слух.

Шестима от шестнайсетте войници във вагона са от нашата тренировъчна рота. Един от тях е Ханс Вайхерт, който постоянно е гладен. Високият войник, който се казва Вариас, винаги беше на десния фланг на тренировъчната рота. Кюпер е мускулест мъж със светла коса. Громел е тих и сдържан. Хайнц Курат свири на хармоника. Ото Вилке, последният от нашата група, използва всяка свободна минута, за да играе карти. Докато пиша тези редове, той е съсредоточен върху играта, в която участват още трима войници. Останалите ги познавам само по физиономия.

Мисля си за дните, които прекарах с тях в тренировъч-

* Командир по транспорта. – Бел. прев.